

**ÖSTERSUNDS
KOMMUN**
STAAREN TJÆLTE

REVISIONSRAPPORT
**GRUNDLÄGGANDE
GRANSKNING AV**
Vård- och omsorgsnämnden

Mars 2021
Jan-Olov Undvall
Diarienummer: REV/00022/2020

Innehållsförteckning

1	INLEDNING/BAKGRUND.....	3
2	SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING	3
3	REVISIONSKRITERIER.....	4
4	ANSVARIG STYRELSE ELLER NÄMND	4
5	METOD	4
6	RESULTAT AV GRANSKNINGEN	4
6.1	STYRNING OCH UPPFÖLJNING.....	4
6.1.1	Tolkning av fullmäktiges mål	4
6.1.2	Uppföljning och rapportering	5
6.2	MÅLUPPFYLLELSE	7
6.3	INTERN KONTROLL	8
6.4	PROTOKOLLFÖRING OCH DELEGATIONSBESLUT.....	8
6.5	SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER	9
6.5.1	Svar på revisionsfrågorna	9
7	KVALITETSSÄKRING	10
8	ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE	10

1 INLEDNING/BAKGRUND

Kommunens revisorer granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsledning all verksamhet som bedrivs inom styrelsen och nämndernas verksamhetsområden. Revisorererna prövar om verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt att de föreskrifter som gäller för verksamheten följs. De ska även se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Den grundläggande granskningen genomförs varje år avseende nämnder och styrelser och är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser.

I föregående års grundläggande granskning framkom att nämnden haft en i huvudsak tillfredsställande uppföljning av verksamhet, ekonomi och intern kontroll. Dock rekommenderades att nämnden i högre grad skulle involveras i riskanalysen. I föregående års granskning framkom också att anmälan av delegationsbeslut inte alltid redovisades i nämndens protokoll.

Under året har covidpandemin satt sin prägel på verksamheten och fokus har varit att förhindra spridningen av smitta till särskilda boenden.

2 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING

Syfte

Syftet med den grundläggande granskningen har varit att ge underlag för revisorererna att uttala sig om verksamheten skötts på ett ändamålsenligt sätt, om verksamheten skötts på ett ekonomiskt tillfredställande sätt och om den interna kontrollen varit tillräcklig.

Revisionsfrågor

Styrning och uppföljning

- Har nämnden antagit en verksamhetsplan och budget för sin verksamhet?
- Finns mål för nämndens verksamhet och ekonomi som utgår från fullmäktiges uppdrag?
- Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av sin verksamhet och ekonomi?
- Har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser i verksamheten?
- Har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser från budget?
- När nämnden fastställt/uppsatta mål för verksamhet och ekonomi?
- Har nämndens interna kontroll varit tillräcklig?

3 REVISIONSKRITERIER

Vår bedömning har utgått från:

- Kommunallagen
- Reglemente för vård- och omsorgsnämnden
- Mål och budget 2020
- Riktlinje för mål och budget i Östersunds kommun, dnr 01910-2018
- Fullmäktigebeslut

4 ANSVARIG STYRELSE ELLER NÄMND

Granskningen avser vård- och omsorgsnämnden.

5 METOD

Granskningen har genomförts genom dokumentanalys av protokoll och för granskningen relevanta styrdokument och rapporter.

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING

Revisionsfråga: Har nämnden antagit en verksamhetsplan och budget för sin verksamhet?

I september 2019 fastställde nämnden en verksamhetsplan för 2020. Planen expedierades vidare till kommunfullmäktige för slutgiltigt fastställande.

Kommunfullmäktige fastställde i november 2019 nämndens verksamhetsplan och budgetram. Kommunbidraget för 2020 uppgick till 1 514,5 mkr. Nämnden har utifrån denna budgetram fastställt en detaljbudget i december 2019.

Nämnden har för 2020 haft ett ekonomiskt mål som avser att minska kostnaderna genom bl.a. effektiviseringar med 54 mkr för 2020.

Bedömning

- Nämnden har antagit en verksamhetsplan och budget.

6.1.1 Tolkning av fullmäktiges mål

Revisionsfråga: Finns mål för nämndens verksamhet som utgår från fullmäktiges uppdrag?

Styrmodellen har i vissa avseende ändrats inför 2020. Styrningen utgår som tidigare från kommunfullmäktiges åtta övergripande mål, men nu finns också 75 uppdrag i budgetdokumentet som är direkt styrande för nämnderna. Vissa av uppdragen avser samtliga nämnder, medan några är nämndspecifika. Nämnden har också möjlighet att fastställa egna uppdrag kopplat till de övergripande målen. De kvalitetsindikatorer som fullmäktige tidigare fastställt har tagits bort. Däremot finns nyckeltal som är kopplade till fullmäktiges mål, totalt för kommunen finns 142 nyckeltal.

I vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan finns 14 uppdrag från kommunfullmäktige och 8 uppdrag som nämnden själv har fastställt. De uppdrag nämnden själv har fastställt hör samtliga samman med fullmäktiges mål om stöd, vård och omsorg till medborgarna och kunna leva ett självständigt liv.

Bedömning

- Nämnden har tolkat fullmäktiges mål i enlighet med den nu rådande styrmodellen.

6.1.2 Uppföljning och rapportering

Revisionsfråga: Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av sin verksamhet och ekonomi och har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser?

Enligt styrdokumentet ”Riktlinje – Mål och budget” ska nämnderna följa upp och analysera vad som åstadkommit i förhållande till de kommunövergripande målen och specifikt de politiska uppdragen. Tyngdpunkten ska ligga på analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar det egna resultatet och vad det betyder för kommunen i sin helhet.

Nämnderna ska rapportera resultat kopplat till mål och uppdrag till fullmäktige per den sista april, augusti och december.

Månadsrapporter februari - mars

- I mars redovisades månadsrapporten för februari. Resultatet för perioden uppgick till 0,1 mkr. Nämnden beslutade att godkänna månadsrapporten.
- I april redovisades månadsrapporten för mars. Det ackumulerade resultatet för perioden uppgick till 20,3 mkr. Det prognostiserade resultatet visade på ett nollresultat. Nämnden beslutade att godkänna månadsrapporten.

Delårsrapport per april

I maj redovisades delårsbokslut per april. Av delårsrapporten framgår att flera stängningar av viktiga verksamheter behövs genomföras pga. coronapandemin, bl.a. daglig verksamhet LSS.

Av delårsrapporten framgår vidare att personer med beslut om särskilt boende har i högre grad tackat nej till erbjuden plats. Flera personer på särskilda boenden hade avlidit pga. av smittan och fokus för arbetet har varit att minska smittspridningen.

I delårsrapporten sker en uppföljning av uppdragen och totalt 7 uppdrag hade vid tidpunkten genomförts.

När det gäller uppdraget att genomföra effektiviseringar hade effektiviseringar motsvarande 9, 2 mkr genomförts och prognos för helår 35,7 mkr.

Det prognoserade resultatet för helår visade på fortsatt ett nollresultat.

Nämnden beslutade att begära av fullmäktige en justering av budgetram med 5,9 mkr för förändrade hyreskostnader. Nämnden beslutade vidare att föreslå fullmäktige om en överföring av investeringsbudgetram för brandskydd till tekniska nämnden med 2,3 mkr för 2020 och att en överföring av investeringsbudgetram med 600 tkr till tekniska nämnden för omklädningsrum för hemtjänst, samt en ombudgetering 3 mkr till tvättstuga förhemtjänst.

Månadsrapport per maj

- I juni redovisades månadsrapport för maj. Det ackumulerade resultat uppgick till 15,5 mkr och prognos per helår -5,9 mkr. Nämnden beslutade att godkänna rapporten. Nämnden beslutade inte om några åtgärder kopplat till månadsrapporten.

Delårsrapport per augusti

I september redovisades delårsbokslut per augusti. Av delårsbokslutet framgick att trycket på hemtjänsten ökat, medan servicetjänster och kön till särskilt boende hade minskat, det senare resulterade i hyresförluster.

Det framgick också att initialt under pandemin varit svårt att införskaffa skyddsutrustning och att mycket arbete hade fått tillägnas detta. Vissa insatser hade fått skjutas fram pga. pandemin som t.ex. det fallförebyggande arbetet.

I delårsbokslutet hade samtliga uppdrag följts upp. Av fullmäktiges 14 uppdrag redovisades 10 uppdrag som uppnådda och av nämndens egna 8 beslutade uppdrag hade 3 uppnåtts.

När det gäller uppdraget om att minska kostnaderna med 54 mkr gjorde nämnden bedömningen att överskottet från 2019 på 3,7 mkr skulle reducera besparingskravet och att kostnadsminskningen istället var 50,3 mkr.

Nämnden hade vid tidpunkten för delårsbokslutet tagit beslut om 28 besparings åtgärder och utfall t.o.m. augusti uppgick till 22,3 mkr i minskade kostnader. Nämnden gjorde dock bedömningen att samtliga åtgärder inte skulle ge full effekt för 2020, pga. coronapandemin. Prognosen för kostnadsminskning på helår uppskattades till 35,5 mkr. Ett exempel på åtgärd som inte skulle ge besparingseffekt för 2020 var arbetet med att minska kostnader genom hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Prognostiserat resultat för helår uppgick till - 8,4 mkr. I prognosen fanns ökade kostnader pga. coronapandemin. Det fanns också en osäkerhet om i vilken omfattning statsbidrag skulle utbetalas och prognosen för helår uppgavs därför som osäker.

Nämnden beslutade att begära 13,5 mkr från central buffert för LSS. Nämnden beslutade också att återlämna 43,75 mkr av investeringsbudget, att överföra 2 mkr i investeringsbudgettram för Bergets förskola, samt överföring av investeringsutrymmet för bisättningsrum med 400 tkr.

Månadsrapporter september - november

- I oktober redovisade månadsuppföljning för september. Resultat för perioden uppgick till 5,1 mkr och prognos per helår -6,8 mkr. Nämnden beslutade inte om några åtgärder kopplat till månadsrapporten.
- I november redovisades månadsuppföljning för oktober. Det ackumulerade resultat för perioden uppgick till 13,7 och prognostiserat resultat väntas till ett överskott på 12,8 mkr.
- I december redovisades månadsuppföljning för november. Det periodiserade resultatet uppgick till 19,4 mkr och prognos per helår är 40,3 mkr.

Bedömning

- Vi bedömer att nämnden har löpande hållit sig informerad om ekonomin och verksamheten och vilka åtgärder informationen eventuellt föranleder. Vi bedömer att det funnits svårigheter med göra prognoser över årets resultat då osäkerhet råddigt om i vilken omfattning statsbidrag för covidpandemin skulle utbetalas.
- De beslut som nämnden fattat i anslutning till månadsrapport har varit kopplat till investeringsutrymmet och utökad budgettram. Nämnden har inte fattat några beslut vid avvikelser när det gäller fullföljande av uppdragen. Dock bedömer vi att coronapandemin varit en försvårande omständighet för nämnden besluta om några åtgärder då fokus har varit upprätthålla basala funktioner och att minska smittspridningen.

6.2 MÅLUPPFYLLELSE

Revisionsfråga: När nämndens uppdrag för verksamheten och ekonomi?

Av nämndens årsredovisning framgår att 11 av fullmäktiges uppdrag har uppnåtts. 5 uppdrag har inte uppnåtts. I årsredovisningen återredovisar nämnden ett uppdrag som inte finns med i nämndens verksamhetsplan. Uppdraget riktar sig enbart till barn- och utbildningsnämnden i fullmäktiges budgetdokument. Det tillkommande uppdraget som återredovisas är ”Genomför insatser för att förbättra övergång mellan grundskolan och gymnasieskolan”. Uppdraget redovisas i årsredovisningen som att det är genomfört.

För de uppdrag som inte genomförts uppges orsaken höra samman med coronapandemin. Några exempel på sådana uppdrag är; att utreda förutsättningar för att utforma särskilda demensavdelningar vid kommuns särskilda boenden och att utreda möjligheten att fortsätta utveckla kök på särskilda boenden så att maten lagas på plats. Dessa uppdrag är kopplade till fullmäktiges mål om stöd, vård och omsorg till medborgarna och att dessa ska kunna leva ett självständigt liv.

Av nämndens egna uppdrag har samtliga 8 uppnåtts.

Av fullmäktige beslut om 54 mkr i effektiviseringar, uppges att resultatförbättrande åtgärder motsvarande 34,6 mkr genomförts. Att inte åtgärderna har gett full effekt uppges bero på coronapandemin.

Nämnden redovisar ett överskott på 28,1 mkr. Orsaken till differensen mot den prognos som redovisades i december på 40,3 mkr, uppges bl.a. bero på att semesterlöneskulden blev ca 6 mkr högre än beräknat och högre lönerrevision.

Resultatet för 2020 uppges i hög grad påverkats av coronapandemin. Alla merkostnader för pandemin har bokats upp på en särskild projektkod. Summan för dessa merkostnader uppgår till 25,1 mkr. Resultatet har därutöver påverkats av intäktsbortfall för tomma platser på särskilda boenden och dubbla kostnader för hemtjänsttimmar. Den totala sjuklönekostnaden uppgick till 32,5 mkr att jämföra med 2019 på 19,8 mkr.

Resultatet har också påverkats positivt av ökade statsbidrag. I resultatet ingår två statsbidrag, 9,1 mkr i statsbidrag som utbetalats och en uppbokning på 9,6 mkr som ännu inte betalats ut. I resultatet ingår också ersättning på 20,4 mkr för ökade sjuklönekostnader.

Några av verksamhetens nyckeltal

Ett av verksamhetens nyckeltal är sjukfrånvaron.

- Sjukfrånvaron har under året överstigit målvärden för hemtjänst och särskilda boenden, vilket till huvudsak uppges bero på coronapandemin.
- När det gäller brukarnöjdhet för särskilt boende nås inte målvärden, vilket inte heller gjordes för 2019. I kommentarerna uppges att några enheter inte har fått något resultat pga. för få svar.
- Kundtid inom hemtjänst har inte uppnåtts.

Bedömning

- Nämnden har inte genomfört alla fullmäktigeuppdrag. Vi bedömer dock att coronapandemin har påverkat nämndens möjlighet att genomföra uppdragen. Dock bör nämnden snarast genomföra de uppdrag som inte genomförts så forts som omständigheterna medger. Ett uppdrag som vi rekommenderar nämnden att prioritera är att utreda förutsättningar om att införa demensavdelningar på särskilda boende.
- Vi bedömer att nämndens ekonomiska resultat är förenligt med budget.

6.3 INTERN KONTROLL

Revisionsfråga: Har nämndens interna kontroll varit tillräcklig?

Av kommunallagen och reglemente framgår att nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Av nämndens reglemente och fullmäktiges riktlinjer för intern styrning och kontroll framgår att nämnden årligen ska fastställa och följa upp en plan för den interna kontrollen. Av riktlinjerna ska planen beslutas senast i februari.

Av riktlinjerna framgår vidare att en riskanalys ska göras enligt kommungemensam struktur och ligga till grund för den interna kontrollen. I riskanalysen ska risker per huvudprocess identifieras och värderas med sannolikhet och konsekvens. En bedömning ska sedan göras om risken ska accepteras eller hanteras.

Vård- och omsorgsnämnden fastställde internkontrollplan för 2020 vid sitt möte i mars. Planen utgår från en riskanalys med en indelning på processerna ekonomi, verksamhet och personal. Planen inrymmer 9 identifierade risker. Av planen framgår kontrollmoment och åtgärder för att förebygga att risken faller ut. Beslutet expedierades till kommunstyrelsen.

Uppföljning av interna kontrollen

Enligt riktlinjerna för intern styrning och kontroll ska uppföljning av den interna kontrollen ske i anslutning till ordinarie verksamhetsuppföljning, dvs vid apriluppföljning, augustiuppföljning och årsbokslut.

Vård- och omsorgsnämnden följde upp sin internkontrollplan i mars 2021. Av protokollet framgår att genomgången inte har visat några påtagliga brister inom de delområden som förvaltningen har granskat. Av protokollet framgår också att de riskerna som förvaltningen identifierade inför 2020 var mycket relevanta och att under 2021 kommer många av kontrollmomenten att finnas kvar.

Bedömning

- Vi bedömer att internkontrollplan har upprättats i enlighet med riktlinjerna för intern styrning och kontroll, men uppföljningen har inte genomförts enligt riktlinjerna då den enbart har följts upp en gång.

6.4 PROTOKOLLFÖRING OCH DELEGATIONSBeslut

Protokollen har justerats och anslagits i enlighet med kommunallagen.

Utifrån ett urval av delegationsbeslut framgår att delegationsbeslut har fattats med stöd i delegationsbestämmelserna. De flesta delegationsbeslut är diarietförda.

Enligt nämndens delegationsbestämmelser ska delegationsbesluten anmälas vid nästkommande sammanträde. Genomgången visar dock att några delegationsbeslut inte anmälts till nämnden vid nästkommande möte.

Ett delegationsbeslut om att utse nytt dataskyddsbud skedde 3:e september 2019.

Bedömning

- Vi anser att protokollföringen varit tillfredsställande.
- Vi anser att en förbättring har skett av hur delegationsbeslut redovisas i nämndens protokoll. Dock anser vi att följsamheten till delegationsbestämmelserna om att anmäla delegationsbesluten vid nästkommande sammanträde bör förbättras. Ett delegationsbeslut får inte laga kraft innan anslagstiden för protokollet, där delegationsbeslutet anmälts, löpt ut.

- Nämnden har utsett dataskyddsbud.

6.5 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Vår sammanfattande bedömning är att nämnden i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi rekommenderar Vård- och omsorgsnämnden att:

- Säkerställa att uppföljningen av internkontrollplanen sker i enlighet med riktlinjerna för intern styrning och kontroll, dvs. tre gånger om året.
- Säkerställa att delegationsbeslut anmäls vid nästkommande sammanträde
- Säkerställa att delegationsbeslut alltid diarieförs.

6.5.1 Svar på revisionsfrågorna

Besvara revisionsfrågorna med Ja/Delvis/Nej

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Har nämnden antagit en verksamhetsplan och budget för sin verksamhet?	Ja	
Finns mål för nämndens verksamhet som utgår från fullmäktiges uppdrag?	Ja	Enligt styrmodellen har uppdrag ersatt nämndens mål.
Finns mål för nämndens ekonomi som utgår från fullmäktiges uppdrag?	Ja	Förutom att bedriva verksamheten inom budget, har nämnden haft ett mål om effektiviseringar motsvarande 54 mkr.
Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av sin verksamhet?	Ja	
Har nämnden haft en regelbunden uppföljning och rapportering av sin ekonomi?	Ja	
Har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser i verksamheten?	Nej	Orsaken till avvikelser har varit relaterade till coronapandemin.
Har nämnden fattat beslut om åtgärder vid avvikelser från budget?	Nej	
När nämnden fastställda/upsatta mål för verksamheten?	Delvis	Nämnden har genomfört flertalet av uppdragen.
När nämnden fastställda/upsatta mål för ekonomin?	Delvis	En positiv budgetavvikelse. Dock har inte alla effektiviseringsåtgärder fått full effekt.

Har nämndens interna kontroll varit tillräcklig?	Delvis	Internkontrollplanen utgår ifrån reglemente och riktlinjer, men uppföljningen har inte skett i enlighet med riktlinjerna.
--	--------	---

7 KVALITETSSÄKRING

Berörda uppgiftslämnare och verksamhetsansvariga har faktagranskat lämnade uppgifter som finns med i revisionsrapporten.

Projektledare svarar för kvalitetssäkring gentemot uppgiftslämnare och av de insamlade uppgifter som används i analysen. Projektledaren har det primära ansvaret för att den analys och de bedömningar och förslag som förs fram är tillräckligt underbyggda.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

8 ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Projektledare:

Kvalitetssäkring:

Jan-Olov Undvall
Certifierad kommunal revisor

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör